

izvleček

Predstavitev arhitekturne materializacije preureditve vhodnega prostora v poslovni in laboratorijski objekt na Ptujski cesti v Ljubljani izhaja iz razmisleka o vlogi vhodnega prostora kot "vmesnega" prostora, ki naj poseduje izraz dialoga med prostoroma, ki jih povezuje, hkrati pa izoblikuje tudi svoj lastni izraz. Namenjena je utrditvi ideje, da lahko bistvene izrazne spremembe takšnega prostora ne glede na njegov obseg uvedemo z oblikovanjem novih ravni vmesnosti prostora tudi z minimalnimi posegi v "zunanjo" podobo objekta.

abstract

The presented architectural materialisation of the renewed entrance party to the offices and laboratory building on Ptujka cesta in Ljubljana stems from thoughts about the role of the entrance space as an "intermediate" space, which should encompass the expression of the dialogue between the spaces it connects, but simultaneously also form its' own character. Its' purpose is to strengthen the idea that significant changes to expression of such spaces, whatever their size, can be introduced into the design of new levels of spatial "intermediacy" even with minimal changes to the building's external image.

ključne besede:

arhitektura, oblikovanje, vhodni prehod, pult

key words:

architecture, design, entrance transition, counter

Študija prostorskih možnosti preoblikovanja vhodnega prostora poslovnega in laboratorijskega objekta Zavoda za farmacijo in za preizkušanje zdravil na Ptujski ulici 21 v Ljubljani izhaja iz nujnosti izboljšanja varnosti tako objekta oz. poslovanja v njem kot tudi funkcionalnega zemljišča ob njem. Z racionalnimi, minimalnimi posegi v obstoječo grajeno strukturo naj bi ob vhodu pridobili novo delovno mesto (varnostnika, receptorja), hkrati pa tudi prispevali k obogatitvi pojavnosti vrednosti poti prihajanja in odhajanja, tako za obiskovalce kot tudi za zaposlene. V petdesetih zgrajena in pred petnajstimi leti nadgrajena stavba se racionalistično ozira v stanovanjsko soseščino povojne gradnje.

Prva raven "vmesnosti" prostora se nanaša na stik ulice s prehodom do vhoda, ko se ob nadzorovani fizični omejitvi prvič jasno zniža stopnja javnosti za obiskovalca.

Druga raven "vmesnosti" zadeva stik med zunanjim prostorom in prostorom objekta v vhodnem prostoru (Hertzberger, 1991: 32-39) ter predstavlja tipičen primer prehoda in povezave med območji različnih teritorijev, ki kot prostor s svojimi lastnimi pravicami pogojuje srečanje in dialog med območji različnega reda. V danem primeru gre za **prostor prehoda med različnimi stopnjami poljavnosti prostora**, ko gre za dostopnost, obliko nadzora, uporabo, skrb za prostor in odgovornost zanj.

Velikost obstoječega prostora je prvotno lahko služila le kot vetrolov, zato je bila predvidena razširitev v obsegu obstoječega stopnišnega podesta. Pri tem je bilo potrebno tudi preoblikovanje zunanje ureditve za dosego večjega pretoka ljudi: oblikovanje vhodnih stopnic, klančine, premestitev odtočnih elementov, dopolnitev tlakov. Materiali zunanje ureditve (teraco tlaki, ograja iz nerjavečega jekla, zelenje) se nevsiljivo vključujejo v racionalistično okolje in ga le skromno popestrijo. **Tretja raven** "vmesnosti" nastaja na prehodu iz zunanjega

prostora v prostor druge ravni "vmesnosti", ki drugič znižuje stopnjo javnosti za obiskovalca: transparentnost izvedbe niha glede na uporabo nove steklene stene (odprta/zaprta) in svetlobne pogoje (naravna/umetna osvetlitev - prisotnost ali odsotnost odsevov). Nova vhodna steklena stena in nova okenska odprtina ne glede na stopnjo transparentnosti z zunanje strani izboljšujeta pregled nad dogajanjem na funkcionalnih zemljiščih obravnavanega objekta.

Oblikovanje novega delovnega mesta je zahtevalo zagotovitev osnovnega nivoja klimatskih pogojev, pa tudi dopolnitev obstoječega infrastrukturnega omrežja objekta (za potrebe video nadzora, telefonske centrale in preureditve umetne razsvetljave).

Ker prostor še vedno služi tudi kot vetrolov, v njem izoblikovana predelna stena s pultom štiti in oblikuje nov delovni prostor, stik med "zunaj" in "znotraj" se osredotoči v prostoru znotraj prostora, med prostorom mimoidočih in prostorom "stalno prisotnega". V navedenem merilu najdemo drugi primer **drugega nivoja** "vmesnosti" prostora, ki se od prvega razlikuje po svojem značaju: med poljavnim in polzasebnim prostorom, ki naj bi kljub poljavnosti celote in nujnosti pregleda nad dogajanjem zagotovil kar najvišji nivo zasebnosti in varnosti.

Tretjič se stopnja javnosti lahko zniža že ob stiku z zasebnim prostorom zaposlenega v prostoru, kar dojamemo v primeru zavrnitve, v primeru dobrodošlice pa morda šele ob prehodu v laboratorijski del oz. jedro objekta.

Težišče naloge preureditve vhodnega prostora je v oblikovanju novega delovnega prostora kot vmesnega prostora na različnih ravneh. Njegova oblika izhaja iz iskanja kar največjega izkoristka prostorskih možnosti tako za novega uslužbenca kot tudi za osebe v bolj ali manj rutinskem "mimohodu" ter za poslovne partnerje podjetja ob iskanju prve informacije, najave ob prihodu in napotitve v poslovne prostore. Sistem ukrivljenih

vertikalnih in horizontalnih ploskev na jekleni konstrukciji je diferenciran v transparentni in zaprti del: pult, police, mizo, vrata...

Odprtost prostora na jug omogoča uporabo in učinkovito "sijanje" sončne barve (Max obdelave ivernih plošč), ki sporoča dobrodošlico, še posebej v stiku s "hladno" obrobo (Kerrocka) kot povezavo z barvno paletto notranjosti laboratorijskega trakta v pritličju. Ob razmisleku o uporabi uradne, intenzivne temne zelene "uradne" barve grafične podobe podjetja za oblikovanje morda vsaj "modnih dodatkov" je prevladalo prepričanje, da je oblikovanje vhodnega prostora bolj odziv stika med znotraj in zunaj kot pa posledica grafične podobe, ki se lahko pogosteje spreminja kot fizični prostor in predstavlja stik med konkretno in abstraktno, konceptno podobo podjetja...

Razmislek o nivojih vmesnosti z istega vidika (stopnje javnosti) lahko razširimo na različne vidike vmesnosti pomena prostora, njegovih elementov in povezav: med zunaj in znotraj, svetlobo in senco, gladkim in grobim, polnim in praznim, racionalnim in romantičnim...

Čeprav je originalna izvedba vetrolova precej začasne narave, potrebo po njegovem racionalističnem preoblikovanju potrjuje dejstvo, da so "provizoriji" velikokrat precej trajne rešitve. Zato temeljitost razmisleka o njihovem oblikovanju nikakor ne sme izhajati iz njihove predvidene življenjske dobe. Bistvene izrazne spremembe takšnega prostora lahko torej ne glede na njegov obseg uvedemo z oblikovanjem novih ravni vmesnosti prostora tudi z minimalnimi posegi v "zunanjo" podobo objekta.

Slika 1: Vhodni prostor kot "vmesni" prostor.
The entrance party as the "intermediate" space.

Literatura:

Hertzberher, H. 1991: Lessons for students in architecture. Uitgeverij 010 Publishers, Rotterdam.

doc dr Tadeja Zupančič Strojjan
Univerza v Ljubljani
Fakulteta za arhitekturo
tadeja.zupancic@arh.uni-lj.si